

Anton Komat

Civilizacija ni ekonomija moči - šest slik enega holograma

Planetu omejenih naravnih zmožnosti vladata kratkoročni dobičkovni motiv ter na neodarwinizmu in redukcionistični (induktivni) znanstveni metodi zasnovana sodobna tehnološka znanost. Človek se je z redukcionistično racionalnostjo postavil nad naravo. S tem pa je prevzel tudi vsa tveganja porušenega krhkega punktuacijskega ravnovesja, ki lahko potisne planetarna dogajanja v nenapovedljivi in neobvladljivi kaos, ki mu človek ne bo kos. Zaverovanost vanjo nas je pripeljala v globalno okoljsko krizo in eksistenčno stisko, ki v nekaterih pogledih že ogrožata naš obstoj kot biološke vrste.

Namesto na redukcionistični racionalnosti temelji evolucija biosfere planeta na simbiozi živih bitij. Tveganjem redukcionistične racionalnosti se je moč izogniti z novo kozmologijo človeka, ki temelji na evfeniki in človeka ponovno umešča v simbiozo z življenjem planeta. In ker je človek tudi družbeno bitje, je tudi v družbenem kontekstu smiselno govoriti o simbiotskem človeku. Boj za obstanek na vseh ravneh (biološki in družbeni) je torej za človeka na vseh ravneh varneje nadomestiti s simbiozo.

Bojan Radej

Delovna opredelitve ekonomskih pojmov trajnostnega razvoja in razmerij med njimi

V prispevku skuša avtor opredeliti okvirne pojme ekonomike trajnostnega razvoja za potrebe letnega spremljanja in vrednotenja razvojnih gibanj v Sloveniji. Naloge se loteva z ustaljeno opredelitvijo temeljnega ekonomskega problema, ki je v premoščanju prepada med osnovnimi potrebami in razpoložljivimi ekonomskimi bogastvi (TEP). Najprej primerja teoretske osnove, ki določajo premoščanje TEP s konvencionalnim gospodarskim razvojem s teoretskimi osnovami trajnostnega premoščanja TEP, da oceni njune premostitvene zmožnosti in posebnosti. Nato konvencionalno ekonomsko znanje, ki pokriva predvsem gospodarske vidike premoščanja TEP, umesti v trajnostno paradigmo - njen skupni imenovalac najde v prispevku gospodarskega, pridobitniško gnanega razvoja h akumulaciji materialnih dobrin in k napredku znanja o tehnologijah premoščanja TEP. Trajnostno negativne plati pridobitniškega premoščanja TEP pa razume kot indikacije prednosti premoščanja v naturalističnem stilu (oz. z okojskim razvojem) in sodelovalnim stilom (oz. z družbenim razvojem). Vsi trije stili so trajnostno sicer ekvivalentni, praktično pa ne, ker se kratkoročne prednosti gospodarskega načina premoščanja cenijo bolj kot njegove dolgoročne negativne posledice. Druga plat tega se kaže v dejstvu, da se danes kratkoročne slabosti sodelovalnega, še posebej pa naturalističnega stila premoščanja, tj. počasna akumulacija ekonomskih dejavnikov in počasna obnovi razvrednotenih ekonomskih bogastev, precenjujejo v primerjavi z dolgoročnimi negospodarskimi potenciali, to je predvsem lažji združljivosti posamičnih ekonomskih omejitev in povečanju stopinj prostosti za ekonomsko sodelovanje pri premoščanju TEP.

S proučevanjem trajnostnega razvoja za potrebe spremljanja in vrednotenja razvojnih gibanj v Sloveniji avtor ugotavlja, da je napočil čas za postopno depriviligiranje gospodarskega pred okoljskim in družbenim razvojem - vlogo, ki jo je doslej imela akumulacija gospodarskega kapitala trajnostno prevzemajo družbena bogastva oz. akumulacija sposobnosti ekonomskega sodelovanja pri opredelitvi obeh bregov TEP na začetku vsakega razvojnega ciklusa: prednostnega seznama osnovnih potreb in sprememb pravil (privilegijev) dostopanja do ekonomskih bogastev. Tako na koncu ugotavlja, da je današnja netrajnost inverzna funkcija v premoščanje TEP vgrajene človekove mentalnosti, tj. tehnološkega znanja in sposobnosti organiziranja za integracijo posamičnih ekonomskih omejitev v skupne.

Janez Rogelj

Modeliranje gospodarsko okoljskih procesov

Avtor v članku preučuje povezave med človekovimi gospodarskimi dejavnostmi nasploh in njihove posledice na okolje. Izhaja iz teoretičnega razmišljanja, ki je motivirano z željo za merjenjem in upravljanjem teh razmerij med človekom in njegovim okoljem z modeli. Predstavlja pomen, vrste in glavne lastnosti modelov. Podaja razliko med gospodarskim, okoljskim in strnjanim okoljsko-

gospodarskim modelom. Opisuje razlike med njimi ter omejitve in težave, ki nastanejo pri razvijanju in izgradnji teh modelov. Zaključuje z uporabniškimi problemi gospodarsko okoljskega modeliranja.

Franko Nemec

Potenciali obnovljivih virov energije v Sloveniji

Obnovljivi viri energije so zaradi sprejemljivosti okoljskih učinkov dolgoročno najpomembnejši primarni energetske vir. Mednje spadajo energija iz okolja (sonce, voda, zrak) in iz odpadkov. Slovenija je po deležu obnovljivih virov energije v primarni energetske bilanci in proizvodnji električne energije med najrazvitejšimi evropskimi državami, k čemur največ prispevajo velike hidroelektrarne in energetske izraba lesa s klasičnimi tehnikami. Delež obnovljivih virov energije v državi pa v prihodnje ne more biti le stvar naravnih danosti, ampak so za njihovo celovitejšo izrabo potrebni tudi izrecni gospodarski, energetske in okoljske politično usmerjeni ukrepi. V prispevku so ocenjeni potenciali obnovljivih virov energije v Sloveniji in predvidene smeri ukrepanja za njihovo občutno povečanje v prihodnje: med finančnimi predvsem spodbude na strani preskrbe in rabe, med nefinančnimi pa odstranitev institucionalnih preprek za povečanje rabe obnovljivih energetske virov.